

GDAŃSKI UNIWERSYTET MEDYCZNY
WYDZIAŁ NAUK O ZDROWIU Z ODDZIAŁEM PIELEŃNIARSTWA
I INSTYTUTEM MEDYCYNY MORSKIEJ I TROPIKANEJ

Piotr Jarzynkowski

WYPALENIE ZAWODOWE WŚRÓD PRACOWNIKÓW
SZPITALNYCH BLOKÓW OPERACYJNYCH

Rozprawa doktorska

Promotor: prof. dr hab. med. Marek Dobosz

Promotor pomocniczy: dr n. med. Janina Książek

Gdańsk 2018

Streszczenie

Wstęp. Zjawisko wypalenia zawodowego określane jest jako stan wyczerpania emocjonalnego, fizycznego i duchowego. Pracownicy ochrony zdrowia, w szczególności pielęgniarki i lekarze należą do zawodów, które często znajdują się w centrum uwagi badaczy zajmujących się tą problematyką. Wypalenie zawodowe jest zdefiniowane, opisane, wielokrotnie wyjaśniane i poddawane ocenie. Jednak transformacje, postępująca dynamika świata pracy powodują konieczność ciągłej eksploracji problemu oraz sprawiają, że wypalenie zawodowe jest zjawiskiem wymagającym nieustannej kontroli i analizy.

Cel pracy. Celem badań było poznanie i opisanie zjawiska wypalenia zawodowego wśród pracowników szpitalnych bloków operacyjnych, jego związku z czynnikami społeczno-demograficznymi, obszarami życia zawodowego oraz ukazanie związku obszarów środowiska pracy z wyczerpaniem emocjonalnym, depersonalizacją i satysfakcją zawodową.

Materiał i metody. Materiał badań stanowiła grupa 325 pracowników szpitalnych bloków operacyjnych (pielęgniarki, położne, lekarze) szpitali województwa pomorskiego i kujawsko-pomorskiego. W pracy wykorzystano metodę analizy piśmiennictwa i sondażu diagnostycznego oraz metody statystyczne. Zastosowano technikę ankietową w oparciu o wystandaryzowane narzędzia badawcze: Kwestionariusz Wypalenia Zawodowego Maslach Burnout Inventory MBI, Kwestionariusz Obszary Życia Zawodowego Christiny Maslach i Michaela Leitera oraz autorski kwestionariusz ankiety pozwalający na zebranie danych społeczno-demograficznych.

Wyniki. Przeprowadzone badania wykazały, że wypalenie zawodowe wśród pracowników szpitalnych bloków operacyjnych występuje we wszystkich wymiarach tego zjawiska (wyczerpaniu emocjonalnym, depersonalizacji, satysfakcji zawodowej). Na poziom wypalenia zawodowego badanych wpływają czynniki społeczno-demograficzne: płeć, wykształcenie, wykonywany zawód, brak dodatkowej pracy oraz obszary życia zawodowego.

Wnioski. Wyższy poziom wypalenia zawodowego wśród pracowników szpitalnych bloków operacyjnych zaobserwowano u kobiet, u badanych z wykształceniem licencjackim na kierunku pielęgniarstwo, u pielęgniarek operacyjnych, oraz u osób, które nie posiadają dodatkowej pracy. Obciążenie pracą, poczucie sprawiedliwości i poczucie wartości, to obszary życia zawodowego, które mają znaczący wpływ na skalę wypalenia badanych. Przeprowadzone badania wykazały, że obszary niedopasowania do środowiska pracy są predyktorami wyczerpania emocjonalnego, depersonalizacji oraz satysfakcji zawodowej badanych, czyli we wszystkich trzech głównych wymiarach wypalenia zawodowego.

Słowa kluczowe: wypalenie zawodowe, blok operacyjny, personel medyczny.

MEDICAL UNIVERSITY OF GDAŃSK
FACULTY OF HEALTH SCIENCES WITH SUBFACULTY OF
NURSING AND INSTITUTE OF MARITIME AND TROPICAL
MEDICINE

Piotr Jarzynkowski

OCCUPATIONAL BURNOUT AMONG STAFF OF
HOSPITAL OPERATING THEATRES

Doctoral dissertation

Supervisor: prof. dr hab. med. Marek Dobosz

Subsidiary supervisor: dr n. med. Janina Książek

Gdańsk 2018

Summary

Introduction. The phenomenon of occupational burnout is understood as emotional, physical, and spiritual exhaustion. The occupations of healthcare professionals, in particular nurses and doctors, are often among the professions on which researchers studying the problem focus. Occupational burnout has been defined, described, explained and assessed many times. However, due to the transformations and the increasing dynamics of the world of work, it is necessary to explore, control, and analyse the problem on an ongoing basis.

Aim. My study aimed at exploring and describing the phenomenon of occupational burnout among staff of hospital operating theatres and its relationship with socio-demographic factors and areas of professional life, as well as at presenting the relationship between fields of the working environment and emotional exhaustion, depersonalization and professional satisfaction.

Material and methods. The study was performed on a group of 325 members of staff of operating theatres (nurses, midwives, doctors) in hospitals in Pomeranian and Kuyavian-Pomeranian provinces. For the purposes of my work, I used analysis of literature and a diagnostic survey as well as statistical methods. I used survey technique based on standardized research tools including *Maslach Burnout Inventory* (MBI) and *Area of Worklife Survey* by Christina Maslach and Michael Leiter, and my own questionnaire for a survey aimed at the collection of socio-demographic data.

Results. My study demonstrated that occupational burnout can be found in all its dimensions (emotional exhaustion, depersonalisation, professional satisfaction) among the staff of hospital operating theatres. Socio-demographic factors such as sex, level of education, occupation, absence of additional work and areas of professional life influence the level of occupational burnout of the subjects.

Conclusions. A higher level of occupational burnout among staff of hospital operating theatres was recorded in women, subjects with BA degree in nursing, surgical nurses, and in persons who did not have any additional work. Workload, the sense of justice and self-esteem are the areas of professional life which have a significant impact on the degree of the subjects' burnout. The study demonstrated that areas of non-adjustment to the working environment are predictors of the subjects' emotional exhaustion, depersonalisation and their professional satisfaction, i.e. all the three main dimensions of occupational burnout.

Keywords: occupational burnout, operating theatre, medical staff.